

Isän merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle

Integroiva kirjallisuuskatsaus

Simo Singh

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2020
Sosiaali- ja terveysala
Sosionomi (AMK)

Tekijä(t) Singh, Simo	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kesäkuu 2020
	Sivumäärä 30	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Isän merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle Integroiva kirjallisuuskatsaus		
Tutkinto-ohjelma Sosiaalialan tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Kati Honkanen, Taja Kiiskilä		
Toimeksiantaja(t) -		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli integroivan kirjallisuuskatsauksen avulla koota ajantasaista tutkimustietoa isän merkityksestä lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Tavoitteena oli vastata tutkimuskysymykseen: ”Mikä merkitys isällä on lapsen sosiaaliselle kehitykselle?”</p> <p>Kirjallisuuskatsaus rakentui tutkimuskysymyksen asettamisesta, aineiston hakuprosessista, aineiston analysoinnista ja tutkimustulosten esittämisestä. Kirjallisuuskatsaukseen etsittiin vertaisarvioituja ja ajantasaisia tutkimuksia aiheesta. Tiedonhaku kohdennettiin kansainvälisiin tietokantoihin: Medline, Cinahl, Eric ja ProQuest. Analyysiin valittiin aineistoksi 7 tutkimusta. Aineiston valinta tehtiin laadittujen sisäänottokriteerien perusteella. Kirjallisuuskatsauksen aineiston analysointimenetelmä oli teorialähtöinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysin keinoin luotiin synteesi, joka vastasi tutkimuskysymykseen.</p> <p>Kirjallisuuskatsauksen tuloksena todettiin, että isällä on merkittävä merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Isän ja äidin merkitys lapsen kehitykselle sekä vuorovaikutussuhde yleisesti lapseen eroavat toisistaan. Vanhempien erilaisuus tukee lasta kehittymään eri osalueissa. Tutkimuksissa havaittiin myös, että isät, jotka heijastavat lämpöä ja sensitiivisyyttä vastaavat paremmin lapsen tarpeisiin. Isän osallisuus nähtiin heijastuvan lapsen parempana itsetuntona, itsehillintänä ja voimakkaiden tunteiden rakentavana käsittelynä. Tuloksien mukaan isän stressi vähensi isän osallisuutta lapsen elämässä. Täten isän stressillä ei ollut suoranaista vaikutusta lapseen negatiivisesti, mutta epäsuorasti siten, että isän osallisuus oli vähäisempää. Vahva ja turvallinen isä-lapsisuhde tukee lapsen tervettä kehitystä ja siksi on tärkeää, että yhteiskunta tukee isän osallisuutta lapsensa elämässä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Isän osallisuus, varhainen vuorovaikutus, sosiaalinen kehitys, kirjallisuuskatsaus		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Singh, Simo	Type of publication Bachelor's thesis	Date June 2020
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 30	Permission for web publication: x
Title of publication The significance of paternal involvement in children's social development An integrative literature review		
Degree programme Degree Programme in Social Studies		
Supervisor(s) Kati Honkanen, Taja Kiiskilä		
Assigned by -		
<p>Abstract</p> <p>The objective of the thesis was to collect up-to-date information about the significance of paternal involvement in children's social development. The aim was to answer the selected research question about the father's significance in their children's social development.</p> <p>The integrative literature review consisted of framing the research question, searching for relevant studies, analysing the selected data and presenting the results. The studies sought for the review were peer reviewed and less than ten years old. The information search focused on international databases: Medline, Cinahl, Eric and ProQuest. The selected dataset consisted of seven studies. The selection was made based on the chosen selection criteria. The chosen analysis method was a theoretical content analysis. Based on the analysis, a synthesis was made that responded to the research question.</p> <p>The results showed that paternal involvement has a significant connection to the social development of a child. Differences between paternal and maternal interactions were found. The difference of the interactions helps the child develop in multiple aspects. The results showed that fathers who reacted sensitively and warmly responded better to their children's needs. Paternal involvement was seen to lead to children's better self-esteem, regulation skills and managing strong feelings. The results showed that paternal stress had a decreasing effect in paternal involvement. Paternal stress did not show a direct negative consequence in the child's development, but it did show indirectly since it decreased the amount of involvement. A strong and secure father-child relationship supports the healthy development of the child. Therefore, it is important that our society supports paternal involvement in the lives of children.</p>		
Keywords/tags (subjects) Paternal involvement, early interaction, social development, literature review		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Vuorovaikutus ja sosiaalinen kehitys	4
2.1	Lapsen sosiaalinen kehitys	4
2.2	Isän ja lapsen vuorovaikutussuhde	6
3	Tarkoitus ja tavoite.....	8
4	Tutkimuksen toteuttaminen	9
4.1	Menetelmästä	9
4.2	Aineiston haku.....	10
4.3	Aineiston analysointi	13
5	Tulokset	17
5.1	Aineiston kuvaus	17
5.2	Kirjallisuuskatsauksen tulokset	19
6	Pohdinta.....	21
6.1	Keskeiset johtopäätökset	22
6.2	Eettisyys ja luotettavuus	23
	Lähteet	25
	Liitteet	28
	Liite 1. Tietokantahaut.....	28

Kuviot

Kuvio 1. Ihmisen sosiaalinen kompetenssi rakentuu monesta osa-alueesta.

(Poikkeus 2011, 86).....5

Kuvio 2. Kirjallisuuskatsauksen aineistohaun eteneminen12

Taulukot

Taulukko 1. Kirjallisuuskatsauksen hakusanat ja hakulausekkeet.....	11
Taulukko 2. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit	12
Taulukko 3. Kirjallisuuskatsaukseen valitut julkaisut	13
Taulukko 4. Esimerkki aineiston analyysistä.....	15

1 Johdanto

Lastensuojelun perhetyössä lasten ongelmat näyttäytyvät usein sosiaalisiin suhteisiin liittyvänä. Yhteistä lastensuojeluperheille on, että lapset tulevat asiakkuuteen syistä, jotka yleensä liittyvät itsetuntoon ja itsesääätelytaitoihin. Yhteistä näille perheille on myös, että lasten isä ei yleensä asu lasten kanssa eikä ole muutenkaan läsnä lasten elämässä. Kunnan sosiaalitoimi toivoo tässä kohtaan usein miestyöntekijää lasten tueksi ja omalla tavallaan paikkaamaan isän roolia perheessä. Ihmisen vuorovaikutustaidot kehittyvät jo ennen syntymäämme. Haluan tällä opinnäytetyöllä tutkia, mikä merkitys isän ja lapsen välisellä vuorovaikutussuhteella on lapsen sosiaalisen kehityksen kannalta.

Perinteisesti lasten kasvatus ja hoiva on ajateltu kuuluvan äidille ja siitä syystä tutkimukset ovat myös keskittyneet äidin ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen ja äidin vaikutukseen lapsen kehitykseen. Nykyään isät ovat enenevässä määrin osallisia lastensa elämässä. Tätä suuntausta tukee myös esimerkiksi vanhempainvapaakäytön teet, joissa pyritään jakamaan vanhempainvapaata tasapuolisemmin molemmille vanhemmille. Uudempi tutkimustieto korostaa isän roolin merkitystä lasten kasvuun ja kehitykseen. (Hermansen ym. 2013; Jessee & Adamsons 2018; Brown ym. 2018; Webster ym. 2013.)

Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on koota ajankohtaista tutkimustietoa isän merkityksestä lapsen sosiaalisen kehityksen kannalta. Tavoitteena on vastata tutkimuskysymykseen: ”Mikä merkitys lapsen isällä on lapsen sosiaalisen kehityksen kannalta?” Katsauksella toivotaan olevan vaikutusta yhteiskunnan asenteisiin isän roolista lapsen elämässä.

2 Vuorovaikutus ja sosiaalinen kehitys

Vanhemmuus käsitteenä ei ole yksiselitteinen. Vanhemmuus voidaan jakaa muun muassa biologiseen, juridiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen vanhemmuuteen. Biologinen vanhemmuus liittyy vanhemman ja lapsen väliseen yhteyteen geeniperimän suhteen. Juridinen vanhemmuus tarkoittaa yhteiskunnan antamia oikeuksia ja velvollisuuksia. Lähtökohtaisesti juridinen vanhemmuus määräytyy biologisen vanhemmuuden perusteella. Isän vanhemmuus tulee todeta erikseen, jos vanhemmat eivät ole avioliitossa. Adoptiovanhempi on juridinen vanhempi, mutta ei biologinen vanhempi. Psyykkinen vanhemmuus tarkoittaa vanhempaa, kehen lapsi kiinnittyy ja luo luottamuksiteen tunnetasolla. Lapsi reagoi yleisesti parhaiten psyykkisen vanhemman antamaan tukeen. Sosiaalinen vanhemmuus tarkoittaa lapsen arjen aikuista, joka hoitaa lasta arjen olennaisissa asioissa. (Vilén, Hansen, Janhunen, Kytöpuu, Salo, Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio 2010, 10-11.)

Kirjoittaessaan ja tutkiessaan kiintymys- ja vuorovaikutussuhteista Bowlby ja Ainsworth nostivat äidin ensisijaisesti pienen lapsen hoitajan rooliin. Hautamäen (2002, 32.) mukaan tämä johtuu sen aikaisesta perhemuodosta. Opinnäytetyössä käytän lapsen ensisijaisesta hoitajasta käsitettä hoivaaja tai primaarihoivaaja. Hoivaaja tarkoittaa henkilöä, joka huolehtii lapsen hyvinvoinnista ja vastaa lapsen tarpeisiin. (Hautamäki 2002, 32)

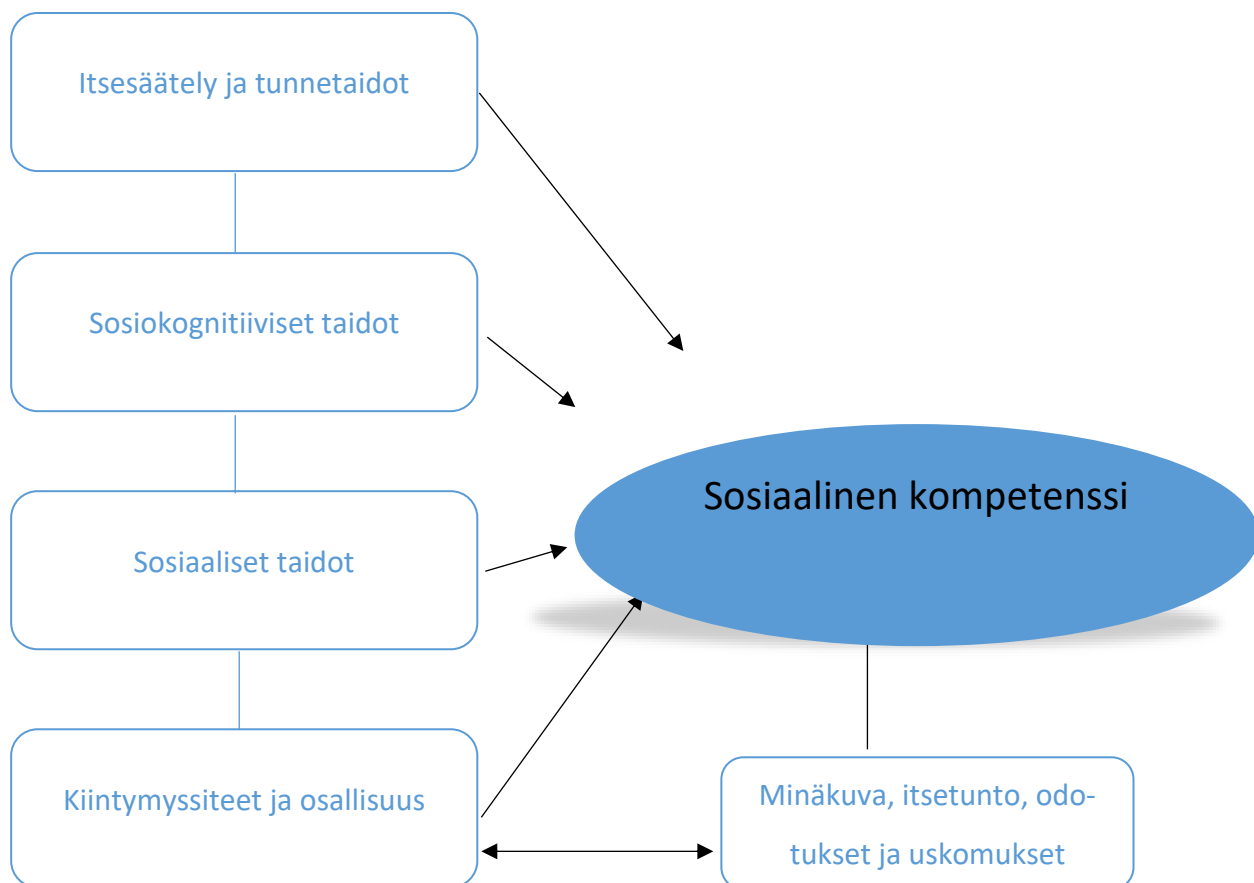
2.1 Lapsen sosiaalinen kehitys

Sosiaalsiin taitoihin ajatellaan kuuluvan ihmissuhteiden rakentaminen, ryhmätyötaitot ja ristiriitojen rakentava käsitteleminen. Perhe sekä lähipiiri ja ketkä siihen kuuluu, ovat hyvin kulttuurisidonnaisia asioita. Suomessa on tavanomaista, että lähipiiri muodostuu ydinperheestä ja läheisistä ystäivistä. Muita ihmisen lähipiirejä lapsena ovat esimerkiksi päivähoito ja koulu sekä kaverit. (Talvio & Klemola 2017, 61.) Aikuiselämässä ihmisten sosiaaliset suhteet perheen lisäksi painottuvat opiskelu- ja työympäristön sekä ystävien ympärille.

Sosiaaliset taidot perustuvat itsesäätelyn ja tunteiden käsittelyn taitoille, joita aletaan oppimaan ennen kouluikää. Sosiaalisen kehittymisen prosessissa lapsi oppii säännöt ja tavat, millä tavoin muiden ihmisten kanssa ollaan vuorovaikutuksessa. Tässä prosessissa lapsi oppii tulkitsemaan toisia ihmisiä käyttäen vihjeinä muiden sisäisiä tiloja enemmän kuin heidän ilmiä käyttäytymistään. (Myllyviita 2016, 37.)

Sosiaalinen kompetenssi on yläkäsite, joka koostuu monesta alataidosta. (ks. Kuvio 1) Itsesäätely ja tunnetaidot tarkoittavat tunteiden tunnistamista ja säätelyä sekä impulssien hallintaa. Sosiokognitiiviset taidot ovat mm. kykyä havainnoida ja tulkita sosiaalisia tilanteita, olla empaattinen sekä taitoa arvioida ja ennakoida seuraamuksia. Sosiaaliset taidot koostuvat hyvästä kommunikoinnista, kuuntelemisesta, reagoinnista, aloitteellisuudesta, auttamisesta ja yhteistyöstä. Kiintymyssuhteet ja osallisuus sekä minäkuva ovat vastavuoroisessa suhteessa toisiinsa. Lapsen minäkuva muodostuu kiintymyssuhteen pohjalta. Lapsen minäkuva ja itsetunto vuorostaan vaikuttavat lapsen tyytyväisyyteen ihmissuhteisiin, yhteisöllisyyteen ja kykyyn osallistua. (Poikkeus 2011, 86.)

Kuvio 1. Ihmisen sosiaalinen kompetenssi rakentuu monesta osa-alueesta. (Poikkeus 2011, 86).

2.2 Isän ja lapsen vuorovaikutussuhde

Perinteisesti isän rooli on nähty perheen elättäjänä äidin toimiessa pääasiallisena lasten hoivaajana ja kasvattajana. Nykyään vanhemmuus nähdään enemmän tasa-arvoisesti ja isyyden merkitystä tutkitaan yhä enemmän. (Biblarz & Stacey 2010; Hautamäki 2002, 32.)

Pieni lapsi pyrkii ylläpitämään fyysistä ja psyykkisistä läheisyyttä päivittäiseen hoitajaansa. Puhuttaessa lapsen tarpeista tarkoitetaan lapsen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia tarpeita. Näitä ovat esimerkiksi uni, ruoka, turva, tunteellinen saatavilla olo ja läsnäolo. (Tapio, Seppänen, Hyppönen, Janhunen, Prusila, Salo, Toivanen & Vilén 2010, 102-103.) Pienen lapsen läheisyyden hakemisella lapsi pyrkii kiinnittymään primaarihoitajaansa. Vauvaiässä lapsen kontakti on imeminen, tarttuminen, peilaaminen, ääntely, katse, hymy ja ilmeet sekä syliin hakeutuminen. John Bowlbyn vuonna 1988 luoman kiintymyssuhdeteorian mukaan, kiintymyssuhde on sisäinen säätelyjärjestelmä, jolla pieni lapsi vertailee tietoa kuten hoivaajan läheisyyttä omaan läheisyystavoitteeseensa. (Hautamäki 2011, 30-31.)

Kiintymyssuhdeteoria pyrkii vastaamaan, miksi ihmiset luovat vahvoja ja pitkäaikaisia tunne- ja vuorovaikutussiteitä toisiinsa. Sekä, mikä vaikutus ihmissuhteiden katkaisemisella on. (Hautamäki 2002, 14-18.) Mary Ainsworth jatkokehitti kiintymyssuhdeteoriaa ja määrittä kiintymyssuhteen odotuksina hoivaajan saatavilla oloon. (Hautamäki 2002, 35.) Ainsworthin kehittämä kokeellinen vierastilanneasetelma (SSP) on menetelmä, jonka avulla tutkitaan pienten lasten kiintymyssuhteita ja kiintymyssuhteiden eroja. Menetelmällä tutkitaan, miten lapsi tukeutuu hoitajaansa stressin lisääntyessä. Vierastilanneasetelmassa havainnoidaan, miten lapsi käyttää hoitajaa turvapesänä ja hakee fyysistä sekä psyykkistä saatavilla oloa stressitilanteissa. (Hautamäki 2011, 34-35.)

Ainsworthin vierastilanneasetelmasta pohjalta havainnoitiin eri kiintymyssuhteita, joiden pääjako on *turvallinen* ja *turvaton kiintymyssuhde*. Turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsi on saanut osakseen hoivaa ja huolenpitoa lapsen tarpeiden mukaisesti. Turvallisen kiintymyssuhteen kehittymiselle on myös tärkeää tarpeiden tyydyttämisen oikea-aikaisuus ja tapa. (Hautamäki 2011, 34.) Turvallinen kiintymyssuhde syntyy, kun lapsi kokee, että hänen tarpeensa ja toiveensa ymmärretään ja toteutetaan. Eli hoivaajan tulee huomata ja tunnistaa lapsen tarpeet ja reagoida sensitiivisesti ja oikea-aikaisesti. Siten lapsi alkaa luottamaan ja turvautumaan hoivaajaan. (Tapio & ym. 2010, 102-103.) Turvallisesti kiintynyt lapsi olettaa hoivaajan reagoivan lapsen tarpeisiin ja viestii tunnetiloistaan selkeästi ja avoimesti. Stressitilanteessa turvallisesti kiintyneen lapsen huomio siirtyy ympäristöstä hoivaajaan ja hakee läheisyyttä hoivaajaltaan. (Hautamäki 2011, 34.) Varhainen vuorovaikutus toimii lapsen keinona tarkastella ulkopuolista maailmaa ja itseään toisten reaktioiden ja tekojen kautta. (Savolainen. 2008, 165-166.) Turvallisesti kiintynyt lapsi pitää itseään rakastettavana. (Tapio & ym. 2010, 104.)

Turvattoman kiintymyssuhteen alaluokkia ovat *välttelevä*, *ristiriitainen* ja *hajaantunut kiintymyssuhde*. Välttelevästi kiintynyt lapsi kokee vaikeaksi ilmaista negatiivisia tunteita. Lapsi ei hakeudu hoivaajan läheisyyteen ja suuressa stressissä jopa välttelee hoivaajaa. Ainsworthin tutkimuksessa havaittiin, että hoivaajat olivat olleet johdonmukaisesti epäsensitiivisiä. Esimerkiksi, kun lapsi osoittaa kiukkua, hoivaaja vastaa kielteisesti. Ristiriitaisessa kiintymyssuhteessa lapsi antaa merkkejä sekä läheisyyden hakemisesta että vastustamisesta. Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi ei välttämättä tyynny hoivaajan sylissä tai jopa kiihtyy entisestään. Ristiriitainen kiintymyssuhde ymmärretään johtuvan hoivaajan epäjohdonmukaisista reaktioista ja vaihtelevasta epäsensitiivisestä käytöksestä. (Hautamäki 2011, 35-36.) Kaoottisessa eli hajaantuneessa kiintymyssuhteessa lapsi on joutunut kokemaan toistuvasti traumaattisia kokemuksia. Lapsi on hajaantuneessa kiintymyssuhteessa joutunut kärsimään sekä psyykkisesti että fyysisesti. Lapsen tarpeisiin ei vastata tai niihin reagoidaan väkivaltaisesti. Selviytyäkseen lapsi rakentaa itsensä ja muun maailman välille suojan ja lapselle syntyy ajattelumalli, että hänen tulee pärjätä itseksensä. Hajaantuneesti kiintynyt lapsi pyrkii pitämään ajatuksensa ja tunteensa itsellään. (Tapio & ym. 2010, 108-109.)

Tutkimuksissa on havaittu, että lapsen kiintyminen isään ja äitiin johtaa yleensä erilaisten vahvuuksien kehittymiseen. Turvallinen kiintymyssuhde äitiin näyttää ennustavan vahvempaa lapsen persoonallisuuden joustavuutta ja parempaa keskittymiskykyä. Turvallinen kiintymyssuhde isään puolestaan ennustaa vahvaa sosiaalista kompetenssia, osaamista ja vahvoja vertaissuhteita. (Hautamäki 2002, 33.)

Koska lasten kasvatusta ja hoivaaminen nähtiin ennen äidin vastuuksi, myös aikaisemmat tutkimukset vanhemmuudesta käsitelivät äiti-lapsisuhdetta. Isyyttä tutkiessa onkin nostettu esille, että teoria johon isyytustutkimukset yleensä perustuvat tutkimuksiin, jotka tehtiin äidin ja lapsen vuorovaikutussuhdetta tutkiessa. (Ford, Nalbone, Wetchler & Sutton 2008.)

Sosiaalisista taidoista puhuttaessa sensitiivisyys on olennainen temperamenttipiirre. Sensitiivisyydellä tarkoitetaan usein sensorista herkkyyttä, mutta voidaan myös puhua sosiaalisesta sensitiivisyydestä eli sosiaalisesta herkkyydestä. Sensitiivisyys tarkoittaa taitoa tulkita toisten tunteita ja ymmärtää ihmisten tarkoituksia ja ajatuksia sanojen ja ilmiä käyttäytymisen takana. (Keltikangas-Järvinen 2010, 60.) Vanhemman taito tulkita ja ymmärtää lapsensa tunteita ja tarkoituksia on kasvatuksessa erittäin tärkeää.

3 Tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on koota ajantasaista tutkimustietoa liittyen isän merkityksestä lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on vastata tutkimuskysymykseen: ”Mikä merkitys lapsen isällä on lapsen sosiaalisen kehityksen kannalta?”

Kokoamalla ajankohtaista tutkimustietoa isän merkityksestä lapsen sosiaaliselle kehitykselle, toivotaan sen vaikuttavan yhteiskunnassamme esiintyviin asenteisiin liittyen isän rooliin lapsen elämässä.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

4.1 Menetelmästä

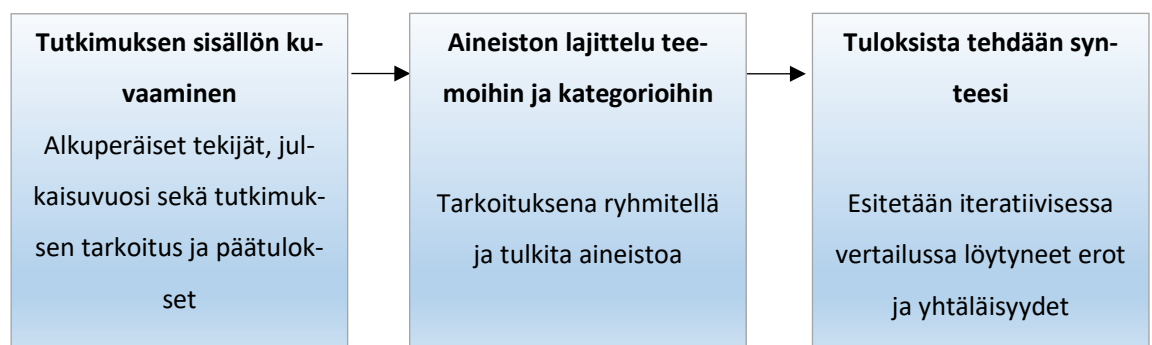
Kirjallisuuskatsaus pyrkii muodostamaan kokonaiskuvaa tutkitusta aiheesta tai asia-kokonaisuudesta. Kirjallisuuskatsauksella pyritään lisäämään tietoa tieteenalan teo-riasta, käsitteistöstä sekä kehittää ja arvioida olemassa olevaa teoriaa. Kirjallisuuskat-sauksen avulla voidaan sekä luoda parempaa kokonaiskuvaa aihealueesta että sijoit-taa oma tutkimus aikaisempien tutkimusten kenttään. (Suhonen, Axelin & Stolt 2016, 7-8.)

Kirjallisuuskatsaukset jaetaan pääsääntöisesti kolmeen tyyppiin: Kuvailevat katsauk-set, systemaattiset katsaukset sekä määrällinen meta-analyysi ja laadullinen meta-analyysi. Vaikka kirjallisuuskatsaustyyppejä on useita, niissä on yleensä tyypilliset osat: kirjallisuuden haku, arviointi, aineiston perusteella tehty synteesi ja analyysi. (Suhonen ym. 2016, 8.) Tähän opinnäytetyöhön valitsin tyyppiksi integroivan kirjalli-suuskatsauksen. Integroiva kirjallisuuskatsaus on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen alatyyppejä. Integroivalla kirjallisuuskatsauksella valittua aihetta kuvataan monipuoli-sesti ja voidaan tuottaa uutta tietoa tutkittavasta aiheesta. Toinen kuvailevan kirjalli-suuskatsauksen alatyyppejä on narratiivinen kirjallisuuskatsaus. Integroiva kirjallisuus-katsaus eroaa narratiivisesta kirjallisuuskatsauksesta siten, että kriittinen tarkastelu on olennainen osa integroivaa kirjallisuuskatsausta. (Salminen 2011.) Salminen (2011) nimeää kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheet: tutkimuskysymyksen asetta-minen, tietokantojen valinta, hakutermien valinta, käytännön seulan asettaminen, metodologisen seulan asettaminen, katsauksen suorittaminen, synteessin tekeminen tuloksista sekä laadullisen synteessin luominen.

Integroivan kirjallisuuskatsauksen keskeinen piirre on tutkimusten tulosten laadulli-nen synteesi eli analyysiin perustuva yhteenveto. Analyysillä ja synteessillä pyritään luomaan melko laajaa ja syvällistä ymmärrystä tutkittavasta aiheesta tai käsitteestä. Integroivalla kirjallisuuskatsauksella voidaan usein tuottaa uutta tietoa tutkitusta ai-heesta, mikä on myös tämän opinnäytetyön tavoite. (Suhonen ym. 2016, 13.)

Opinnäytetyössä on edetty Salmisen (2011) nimittämissä vaiheissa. Ensin valittiin tutkimuskysymys ja aihe, jonka jälkeen suoritettiin tiedonhaun koehaut. Koehakujen perusteella valittiin kirjallisuuskatsauksessa hyödynnetyt tietokannat ja valittiin hakusanat ja -lausekkeet. Ennen varsinaista tiedonhakua rajattiin vielä ajanjakso, jolta aineistoa haettiin ja aineiston tyyppi. Lisäksi aineiston tuli olla vertaisarvioitu luotettavuuden lisäämiseksi. Tämän jälkeen tehtiin tutkimussuunnitelma, jonka pohjalta päätettiin otanta ja aineistonanalyysimenetelmä. Lopuksi suoritettiin itse katsaus, analyysi ja laadullinen synteesi.

Kuvio 2. Kirjallisuuskatsauksen aineiston analyysin vaiheet

4.2 Aineiston haku

Aineiston haussa käytettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjaston tietokantoja. Koehakua tehtiin hakuja Cinahl:iin, Eric:iin, Medline:en ja ProQuest:iin. Näitä neljää tietokantaa käytettiin kirjallisuuskatsauksen aineistohakuun. Koehakujen perusteella neljästä kansainvälisestä tietokannasta tehdyt haut tuottivat tarpeeksi sopivia osumia. Asiasanoiksi valittiin aluksi ”fatherhood” ja ”social”. Asiasanoja täydennettiin ja laajennettiin. Lopulliset hakusanat ja hakulausekkeet on kuvastettu taulukossa 1. Samat kolme muodostettua hakulauseketta käytettiin kaikkiin neljään valittuihin tietokantoihin.

Taulukko 1. Kirjallisuuskatsauksen hakusanat ja hakulausekkeet

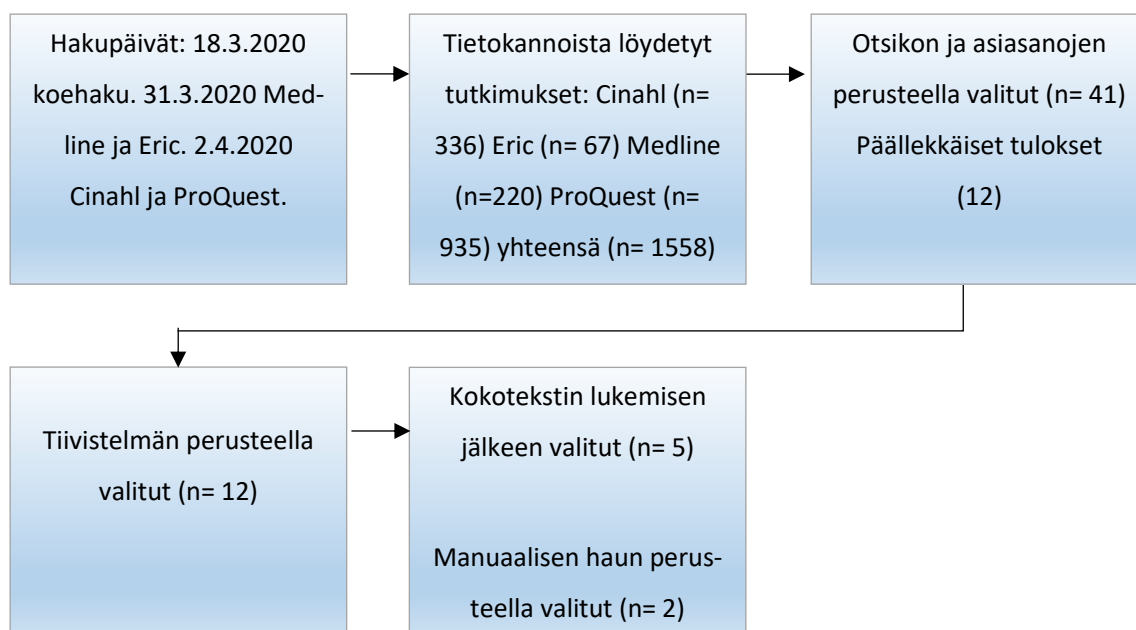
"fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads"	AND	"social development OR social skills OR social growth"
	AND	"social skills"
	AND	"father-child"

Katsauksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit ovat kuvattuna taulukossa 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit pyrkivät rajaamaan aineistoa sen ajankohtaisuuden, saatavuuden, luotettavuuden ja täsmällisyyden mukaan. Tiedonhaku toteutettiin 18.3.2020, 31.3.2020 ja 2.4.2020 neljään eri tietokantaan. ProQuest antoi hakutuloksina 154399, 71221 ja 2820. Tämän takia rajattiin, että hakusanojen tulee sisältyä tiivistelmässä ProQuestin hakutuloksissa. Hakulausekkeiden perusteella osumia löytyi yhteensä 1558 kappaletta. Otsikoiden perusteella ja asiasanojen perusteella rajattiin 1517 julkaisua pois. Jäljelle jäävästä 41 julkaisusta 12 olivat samoja osumia eri tietokannoista. Tiivistelmän lukemisen jälkeen tarkempaan tarkasteluun otettiin 12 julkaisua. Kaksitoista julkaisua luettiin kokonaan ja lopulliseen aineistoon perusteella otettiin 5 julkaisua tietokantahauista. Valinta perustui tutkimuksen täsmällisyyteen tutkimuskysymykseen nähden. Aineistoon valittiin lisäksi 2 julkaisua, jotka löydettiin manuaalisen haun kautta. Nämä julkaisut täyttivät asetetut sisäänottokriteerit. (ks. Kuvio 2)

Taulukko 2. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit		Poissulkukriteerit
Julkaisuajankohta	Julkaistu vuonna 2005 tai sen jälkeen.	Julkaistu on julkaistu ennen vuotta 2005.
Saatavuus	Julkaistu on saatavilla kokonaisuudessaan ilman toimenpiteitä	Julkaisun saatavuus vaatii maksua tai hakemusta.
Kieli	Julkaistu on englanniksi	Julkaistu on muulla kielellä
Artikkelin tyyppi	Julkaistu on vertaisarvioitu tieteellinen julkaisu	Julkaistu on opinnäytetyö tai kirja
Tiivistelmä ja otsikko	Otsikko sisältää aiheen asiasanoja ja viittaa tutkimuskysymykseen. Tiivistelmä vastaa tutkimuskysymykseen.	Otsikko ja tiivistelmä eivät sisällä asiasanoja eikä vastaa tutkimuskysymykseen.

Kuvio 3. Kirjallisuuskatsauksen aineistohaun eteneminen

4.3 Aineiston analysointi

Kirjallisuuskatsaukseen valittu aineisto analysoidaan teorialähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen. Sisällönanalyysin voi myös tehdä aineistolähtöisesti, mutta tähän kirjallisuuskatsaukseen valittiin teorialähtöinen sisällönanalyysi. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aikaisempi teoreettinen viitekehys ohjaa analyysiyksiköiden valitsemista ja käsitteitä verrataan olemassa olevaan tietoon. Tiedonhaun tuloksissa toistui teemoina isän osallisuus ja sosiaalisen kompetenssin merkitys. Sisällönanalyysi etenee kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto redusoidaan eli pelkistetään, toisessa vaiheessa aineisto klusteroidaan eli ryhmitellään ja kolmannessa vaiheessa abstrahoidaan eli luodaan teoreettiset käsitteet. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 107, 113, 117.) Tämän kirjallisuuskatsauksen aineistoksi valikoitui seitsemän tutkimusta, jotka ovat julkaistu vuosina 2010-2019. Aineistosta kuusi tutkimusta on yhdysvaltalaisia ja yksi tutkimus on portugalilainen. Valitusta aineistosta viisi tutkimusta on määrällisiä tutkimuksia, yksi tutkimus laadullinen case-tutkimus ja yksi julkaisu on integroiva kirjallisuuskatsaus. Kaikki tutkimukset käsittelevät isyyden merkitystä lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Taulukossa 3 on esitettyä analyysiin valittu aineisto. Taulukossa esitetään julkaisun perustiedot, tietokanta, josta julkaisu on valittu sekä julkaisun pääsisältö.

Taulukko 3. Kirjallisuuskatsaukseen valitut julkaisut

Julkaisu	Tietokanta	Pääsisältö
Henry, J., Julion, W., Bounds, D. & Sumo, J. 2019. Fatherhood Matters: An Integrative Review of Fatherhood Intervention Research. The Journal of School Nursing 2020, Vol. 36(1), 19-32. (1)	Medline	Integroiva kirjallisuuskatsaus, joka tutkii isän osallisuuden ja positiivisen vanhemmuuden vaikutusta lapseen. Tuloksina ilmeni, että isän osallisuudella on huomattava vaikutus lapsen psyykkiseen hyvinvointiin ja käytökseen.
Hermansen, S., Croninger, B. & Croninger, S. 2013. Exploring the role of modern day fatherhood. Work 50 (2015), 495–500. (2)	Medline ja Cinahl	Case-tutkimus tutkivat hyvän isyyden eri piirteitä ja ominaisuuksia, sekä isän roolin merkityksen muutosta ajan myötä. Tuloksena oli, että isän osallisuus erityisesti ulkona tapahtuvaan

		toimintaan oli suorassa yhteydessä lapsen sosiaalisiin taitoihin.
Holmes, E. & Huston, A. 2010. Understanding positive father-child interaction: Children's, fathers', and mothers' contributions. <i>Fathering A Journal of Theory Research and Practice about Men as Fathers</i> 8(2), 203-225. (3)	ProQuest	Holmes ja Huston (2010) tutkivat isä-lapsisuhteen laatua ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Päätuloksina oli, että hyvä isä-lapsisuhde 1-vuotiaana ennustaa parempaa isä-lapsisuhdetta 9-vuotiaana.
Jessee, V. & Adamsons, K. 2018. Father Involvement and Father-Child Relationship Quality: An Intergenerational Perspective. <i>PARENTING: SCIENCE AND PRACTICE</i> , 18, 28-44. (4)	Cinahl	Tutkimuksessa tutkittiin ylisukupolvisia vaikutuksia isä-lapsisuhteeseen. Tuloksista ilmeni, että isän osallisuus ja isä-lapsisuhteen laatu kulkee ylisukupolisesti.
Brown, G., Mangelsdorf, S., Shigeto, A. & Wong, M. 2018 Associations Between Father Involvement and Father-Child Attachment Security: Variations Based on Timing and Type of Involvement. <i>Journal of Family Psychology</i> . 2018, Vol. 32, No. 8, 1015-1024. (5)	Manuaalinen haku	Tutkimuksessa tutkittiin, mitä eroa on isän ja lapsen välisessä kiintymyssuhteella työ- ja vapaa-päivän välillä, sekä kun isä leikkii lapsen kanssa verrattuna, kun isä hoivaa lasta. Tuloksina oli, että isän osallisuudella on huomattava vaikutus lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille ja käytökselle.
Torres, N., Veríssimo, M., Monteiro, L. & Santos, A. J. 2014. Domains of father involvement, social competence and problem behavior in pre-school children. <i>Journal of Family Studies</i> 20(3), 5237-5269. (6)	ProQuest	Torres ym. (2014) tutkivat isän osallisuuden vaikutusta lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja sosiaaliseen kompetenssiin. Tuloksena oli, että isän osallisuus erityisesti ulkona tapahtuvaan vapaa-ajan toimintaan oli suorassa yhteydessä lapsen sosiaalisiin taitoihin.
Webster, L., Low, J., Siller, C. & Kist Hackett, R. 2013. Understanding the contribution of a father's warmth on his child's social skills. <i>Fathering A Journal of Theory Research and</i>	Manuaalinen haku	Tutkimuksessa tutkittiin isä-lapsisuhteen positiivisuutta ja sensitiivisyyttä sekä niiden vaikutusta lapsen kehitykseen. Tulokset osoittivat, että isän lämpö ja sen-

Practice about Men as Fathers 11(1), 90-113. (7)		sitiivisyys näkyy positiivisena vaikutuksena tyttärien kehitykseen. Vastaavaa vaikutusta ei havaittu pojissa.
---	--	---

Taulukossa 4 on kuvattu teorian perusteella valitut analyysiyksiköt, niiden pelkistykset, alaluokkiin ryhmittelyt ja näiden ryhmien abstrahointi yläluokkiin. Alkuperäisten ilmauksien perässä on merkitty numero, mikä tarkoittaa tutkittavan aineiston järjestyksnumeroa (ks. Taulukko 3).

Taulukko 4. Esimerkki aineiston analyysistä

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
“Parental sensitivity is thought to influence the development of emotion regulation skills, which, in turn, is important for the development of social competence in relationships with peers and adults” (7)	Vanhemman sensitiivisyys nähtiin vaikuttavan lapsen tunne- ja itsesääätelytaitojen kehittymiseen. Nämä taidot vuorostaan ovat tärkeitä sosiaalisen kompetenssin kehittymisen kannalta.	Itsesääätely ja tunnetaidot	Lapsen sosiaalinen kompetenssi
“These studies generally support the notion that fathers who are more involved in their children’s lives have children who demonstrate more advanced cognitive, social, and emotional development” (5)	Lapsilla, joiden isät ovat läsnä, kehittyvät kognitiivisesti, sosiaalisesti ja tunnetaidollisesti taitavimmiksi.	Sosiokognitiiviset taidot	

“Fathers make unique contributions to a child’s psychological, social, and academic outcomes (Jeynes, 2016), which can positively influence social and math skills and decrease behavioral problems” (1)	Isällä on yksilöllinen vaikutus lapsen psyykkisille, sosiaalisille ja akateemisille taidoille.	Sosiaaliset taidot	
“In their study of 300 college students perceptions of fathering quality and father availability when a child is in need, the higher the father-child relationship quality the higher the participant’s self-esteem.” (2)	Isän läsnäolo vaikuttaa positiivisesti lapsen itsetunnon kehittymisessä.	Itsetunto	
“In a study measuring the effects of father involvement in attachment security of 2 year-olds, Brown et al. (2007) found that while there were no significant correlations between quantity of father involvement and attachment security, the quality of the father-child interactions in play (e.g., father intrusiveness and positive/negative affect tone of the interactions) moderated the relationship between quantity of father involvement and attachment security.” (6)	Isän osallisuuden merkitys riippui tutkimuksen mukaan osallisuuden laadusta määrän sijasta.	Kiintymyssuhde	Isän merkitys
“A vast empirical literature has supported the conclusion that father cohabitation and greater involvement with the child have positive effects in the be-	Isän osallisuudella on positiivisia vaikutuksia lapsen käytöksen ja sosiaalisen sekä kognitiivisen kehityksen kannalta.	Osallisuus	

havioral, social, and cognitive development of young children” (6)			
“For example, fathers tend to focus on preparing their children for the future through problem-solving, structure, discipline, and responsibility” (1)	Isät keskittyvät kasvatuksessa lapsen ongelmanratkaisutaitojen, itsehillinnän ja vastuullisuuden kehittämiseen.	Lapsen tulevaisuus	

5 Tulokset

5.1 Aineiston kuvaus

Hermansen, Croninger B. & Croninger S. (2013) tutkivat case-tutkimuksessaan hyvän isyyden eri piirteitä ja ominaisuuksia. Tutkimuksessa käsiteltiin isyyden roolia ja isyyden merkityksen muutosta ajan myötä. Tutkimuksessa todettiin, että isän kiintymyksen olevan yhtä merkityksellinen kuin äidin, mutta erilainen. Vahvalla isä-lapsisuhteella vaikuttaa olevan suora yhteys lapsen itsetunnon, kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Torres, Veríssimo, Monteiro, Ribeiro ja Santos (2014) tutkivat isän osallisuuden vaikutusta lapsen sosiaaliselle kehitykselle ja sosiaaliseen kompetenssiin. Tässä tutkimuksessa otettiin huomioon myös muuttujina äidin osallisuus, perheen kokoonpano, vanhempien stressi, päivähoitossa vietetty aika sekä mahdolliset sisarussuhteet. Tuloksena oli, että isän osallisuus erityisesti ulkona tapahtuvaan vapaa-ajan toimintaan oli suorassa yhteydessä lapsen sosiaalisiin taitoihin.

Webster, Low, Siller ja Hackett (2013) tutkivat isä-lapsisuhteen positiivisuutta ja sensitiivisyyttä sekä niiden vaikutusta lapsen kehitykseen. Tutkimuksen ensimmäinen osa toteutettiin lapsen ollessa 54 kuukauden ikäisiä ja toinen osa, kun lapsi oli ensimmäisellä luokalla. Kolmas osa tehtiin, kun lapsi oli kolmannella luokalla. Ensimmäisessä osassa tutkittiin isä-lapsisuhteen laatua, toisessa osassa isä-lapsisuhteen lämpöä ja kolmannessa osassa lapsen sosiaalisia taitoja. Tutkimuksessa todettiin, että

isät, jotka olivat lämpimässä, sensitiivisessä ja positiivisessa suhteessa lapsen ollessa 54 kuukautinen kehittivät positiivisemmat suhteet ensimmäisellä luokalla olevaan tyttäreensä, mutta vastaavaa vaikutusta ei havaittu suhteessa poikiin.

Brown, Shigeto, Mangelsdorf ja Wong (2018) taasen tutkivat, mitä eroa on isän ja lapsen välisessä kiintymisellä 1) työpäivän ja vapaapäivän välillä ja 2) kun isä leikkii lapsen kanssa verrattuna, kun isä hoivaa lasta. Tutkimuksella pyrittiin löytämään yhteys lapsen kiintymisellä isään suhteessa vuorovaikutuksen tyyppiin ja vuorovaikutuksen ajoittumisella. Tuloksina huomattiin, että vapaapäivinä isän osallisuus leikissä ennusti turvallisempaa kiintymyssuhdetta ja työpäivinä isän osallisuus hoivaan oli selkeästi yhteyksissä turvallisempaan kiintymiseen. Henryn, Julionin, Boundsin ja Sumon (2019) integroiva kirjallisuuskatsaus tehtiin neljästä tietokannasta, jossa tutkittiin 1988-2018 välillä julkaistuja 44 tutkimusta. Tutkimuksessa keskityttiin positiivisen vanhemmuuden, yhteisvanhemmuuden ja hyvän isä-lapsisuhteen vaikutuksiin. Tuloksista huomattiin, että isän osallisuudella on huomattava vaikutus lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille ja käytökselle.

Holmes ja Huston (2010) toteavat tutkimuksessaan, että isä-lapsisuhteen laatu koostuu monista tekijöistä. Näitä tekijöitä ovat mm. isän arvot, vanhempien parisuhteen laatu, vanhempien työllisyystilanne sekä lapsen sosiaaliset ja kielelliset taidot. Aikaisemmin isä-lapsisuhdetta tutkiessa on usein tuotu esille isän ja äidin osallisuutta lapsi-vanhempisuhteen laatuun. Tässä tutkimuksessa otettiin myös huomioon, mikä vaikutus lapsella on isä-lapsisuhteen laatuun. Esimerkiksi lapsen sosiaalisten ja kielellisten taitojen vaikutusta tutkittiin. Jessee ja Adamsons (2018) tutkivat, mitä ennusteita isien omalla isäsuhteella on heidän osallisuuteen lastensa kasvatukseen sekä heidän isä-lapsisuhteeseensa. Tutkimuksessa tutkittiin, millainen suhde isillä on heidän omaan isäänsä, kuinka osallisia he ovat oman 1-vuotiaan lapsensa kasvatuksessa ja isä-lapsisuhteen laatuun lapsen ollessa 1-vuotias. Tutkimuksessa huomattiin selvästi, että hyvä isä-lapsisuhde 1-vuotiaana ennustaa parempaa isä-lapsisuhdetta 9-vuotiaana kuin lapsilla, joilla oli heikko isä-lapsisuhde 1-vuotiaana. Isän osallisuus ja isä-lapsisuhteen laatu näyttäisi kulkevan ylisukupolvisesti.

5.2 Kirjallisuuskatsauksen tulokset

Isällä on todella merkittävä rooli lapsen kehittymisen kannalta. Isyyden positiivisimmat vaikutukset on havaittu, kun isä hoivaa lasta epätsekkäästi, voimaannuttavasti, suojelevasti, kuuntelevasti, opettavaisesti, tukevasti, viettää laatuaikaa lapsen kanssa sekä rakastaa ja kunnioittaa lapsen äitiä. (Hermansen ym. 2013.) Tuloksina ilmeni, että isän osallisuudella nähtiin olevan kriittinen vaikutus lapsen sosiaaliselle, emotionaaliseen ja kognitiiviselle kehitykselle. (Henry ym. 2019.) Lapset, joiden isät hoivasivat ja leikkivät lastensa kanssa positiivisesti ja sensitiivisesti, kehittivät enemmän yhteistyökykyisiksi, vastuuntuntoisiksi ja itsevarmoiksi kolmanteen luokkaan mennessä. (Webster ym. 2013.) Henry ym. (2019) mukaan isän osallisuuden määrällä ja sensitiivisyyden laadulla nähtiin olevan huomattava merkittävä vaikutus lapsen kiintymiseen isään.

Isän osallisuuden laadulla on huomattu olevan positiivinen vaikutus lapsen itsehillintään sekä voimakkaiden tunteiden käsittelyyn, jotka ovat molemmat tärkeitä osia sosiaalisten taitojen kehittymisen kannalta. (Webster ym. 2013.) Isän taito tulkita lapsen tunteita ja vastata lapsen tarpeisiin huomattiin olevan tärkeää lapsen sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittymiselle. (Henry ym. 2019.) Erityisesti isän lämmöllä on tutkitusti vaikutus tyttöjen sosiaaliselle kehitykselle. Isän lämmöllä havaittiin erityisen vahva vaikutus tyttöjen sosiaalisten tunnetaitojen suhteen, sosiaalisten taitojen kehittymiselle ja itsenäistymiselle. (Webster ym. 2013.) Isän rakkaudella ja osallisuudella on viimeaikaisten tutkimusten mukaan jopa merkittävämpi rooli kuin äidin rakkaudella ja osallisuudella itsetunnon kehittymisessä. Isä-lapsisuhteen laatu on tutkitusti suoraan verrannollinen lapsen itsetunnon kehittymiselle. Isien vuorovaikutuksessa korostuu rohkaisu, itsenäisyyteen ja päämäärätietoisuuteen tukeminen. (Hermansen ym. 2013.)

Hermansen ym. (2013) määrittivät vahvan isän osallisuuden koostuvan siitä, kun isä viettää aikaa lapsensa kanssa, oli saatavilla lapselleen ja otti vastuuta lapsen hyvinvoinnista ja hoivasta. Tutkimuksissa havaittiin myös, että isät, jotka heijastavat lämpöä ja sensitiivisyyttä vastaavat paremmin lapsen tarpeisiin (Hermansen ym. 2013;

Jessee & Adamsons 2018; Brown ym. 2018; Webster ym. 2013.). Isän vahva osallisuus vaikutti lasten sosiaaliseen ja kognitiiviseen kehittymiseen positiivisesti sekä lapsista kehittyi empaattisempia. Näillä lapsilla vaikuttaisi olevan vähemmän sukupuoli-sidonnaisia yleistyksiä sekä heidän psykologinen joustavuutensa oli parempaa. (Hermansen ym. 2013) Holmesin & Houstonin (2010) tutkimuksessa ilmeni, että lapsen kielelliset taidot ja vuorovaikutustaidot vaikuttivat isän osallisuuteen ja isä-lapsisuhteen laatuun. Lapsen sosiaalisuus ennusti isän osallisuutta, isän saatavilla oloa ja vastuunottoa lapsen hoivasta. (Holmes & Houston 2010.) Torresin ym. (2014) mukaan lapsen haastava temperamentti ennusti matalampaa osallisuutta isältä. Tutkimuksessa havaittiin, että isän stressi aiheuttaa osallisuuden laskemista isillä, mutta äidin stressi ei vähentänyt äidin osallisuutta. Tästä syystä äidin stressi vaikutti huomattavasti lapsen sosiaalisen kompetenssin kehittymiselle, mutta isän stressillä ei ollut saman mittakaavan vaikutuksia lapsen sosiaaliselle kompetenssille. Isän osallisuudella on huomattavat erot poikien ja tyttöjen välillä. Lapsen kehitykselle on eduksi sensitiivisyys ja vastavuoroisuus vanhempi-lapsisuhteessa riippumatta lapsen sukupuolesta (Webster ym. 2013). Isän korkea koulutustaso ennusti isän vahvaa osallisuutta lapsen elämässä. (Torres ym. 2014.)

Tutkimuksen myötä vahvistui myös aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella saatu tulos: Isät käyttävät aikaa lasten kanssa leikkimiseen ja äidit lasten hoitamiseen. Isän kokema stressi vaikutti negatiivisesti isän osallisuuteen sekä näkyi lapsen haastavana temperamenttina. Isän stressi ei kuitenkaan vaikuttanut lapsen sosiaaliseen kompetenssiin, mutta äidin stressillä oli siihen vaikutus. Selittävänä tekijänä pidetään sitä, että isän kokema stressi johtaa vähempään vuorovaikutukseen lapsen kanssa. Äidin stressi ei vähentänyt hänen ja lapsen välistä vuorovaikutusta. (Torres ym. 2014.)

Tulosten mukaan isät ja äidit ovat erilaisessa vuorovaikutussuhteessa lapseen. Hermansen ym. (2013) kuvaavat isien ja äitien erilaisuutta lasten kanssa. Isät keskittyvät rohkaisemiseen, tukemaan lapsen itsenäisyyden kehittymistä sekä vahvistavat päämäärätietoisuutta. Vanhempien vuorovaikutuksen erilaisuus tukee lasta kehittymään

eri osa-alueilla. Ne lapset, joilla on läheinen suhde isän kanssa vaikuttavat olevan iloisempia, tyytyväisempiä ja vähemmän stressaantuneita riippumatta minkälainen suhde lapsella on äitiin.

Torresin ym. (2014) mukaan isän osallisuus ulkoleikeissä oli ennustava tekijä lapsen vahvan sosiaalisen kompetenssin kehittymiselle ja matalan aggressiivisuuden suhteen. Yllättävästi tutkimuksessa havaittiin myös, että isän osallisuus sisäleikkeihin ennusti korkeampaa aggressiivisuutta. Tutkijat arvelivat tämän voivan johtua yleistimuloinnista, joka johtaa lapsen ei-toivottuun käytökseen. (Torres ym. 2014.) Brown ym. (2018) mukaan isän osallisuus leikkiin vapaapäivänä ja hoivaan työpäivänä ennusti lapselle vahvempaa ja turvallisempaa kiintymistä isään. Yllättävästi isän osallisuus leikkiin työpäivänä ennusti matalempaa kiintymistä.

Webster ym. (2013) havaitsivat, että isän ja lapsen vuorovaikutussuhteella varhaislapsuudessa on suora yhteys lapsen tulevaisuuden kannalta. Poikien kohdalla ulkoaktiviteetit ehkäisivät syrjäytymisuhkaa, kuitenkin vastaavaa ei havaittu tyttöjen kohdalla. (Torres ym. 2014.) Jessee ja Adamsons (2018) tutkivat isä-lapsisuhteen ylisukupolveutumista. Tuloksina he huomasivat selkeitä yhteyksiä isien omien lapsuuden isä-lapsisuhteen ja isien isä-lapsisuhteessa omaan lapseensa. Jessee ja Adamsonsin (2018) mukaan, jotta voidaan turvata lapselle hyvä tulevaisuus ja sitä kautta tuleville sukupolville hyvä tulevaisuus, pitää keskittyä positiivisen vanhemmuuden tukemiseen ja isien osallistamiseen lasten kasvatuksessa.

6 Pohdinta

Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli selvittää ajankohtaista tutkimustietoa liittyen isän merkityksestä lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Tavoitteena oli vastata tutkimuskysymykseen isän merkityksestä lapsen sosiaalisen kehityksen kannalta. Tutkittava aineisto etsittiin luotettavine pidetyistä tietokannoista. Tutkimusten avulla analysoitiin isän merkityksestä lapsen sosiaaliselle kehitykselle ja analyysistä syntyi synteesi. Synteesi todistaa, että isällä on merkittävä vaikutus lapsen sosiaaliselle kehitykselle.

Tämä tutkimus vahvisti yhteyden lasten ongelmien ja isän puuttuvan läsnäolon välillä. Nykyisen tutkimustiedon valossa olisi tärkeää ymmärtää sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kouluissa isän osallisuuden merkitys lapsen kehitymiselle. Työntekijöinä olisi tärkeää pohtia, miten voimme tukea isän osallisuutta ja nähdä isän roolin tärkeyden lasten elämässä. Henry ym. (2019) näkevät, että koulun henkilökunnan tulisi kannustaa ja tukea isien osallistumista lapsen koulunkäyntiin, koska sillä on nähty olevan positiivisia vaikutuksia lasten kehitykselle. Tämän tulisi alkaa jo raskausvaiheessa.

Jatkokehittämisideoina voisi ajatella, että tutkittaisiin nykyään yleistymässä erilaisten vanhemmuustyyppien ja perhemuotojen vaikutuksia lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa ilmeni, että isällä ja äidillä on erilainen merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Olisi tärkeää selvittää millainen merkitys sateenkaari-perheellä on lapsen sosiaaliselle kehitykselle.

6.1 Keskeiset johtopäätökset

Isän rooli on nähty perinteisesti perheen elättäjänä ja äidin roolina on ollut hoivata ja kasvattaa lapset. Aiemmin tutkimukset painottuivat tutkimaan äidin ja lapsen vuorovaikutussuhdetta. Viime aikoina isän osallisuuden merkitys on nähty yhä tärkeämpänä ja isä-lapsisuhdetta tutkitaan siitä syystä paljon laajemmin nykyään. Tämän kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittivat, että lapsen isällä ja äidillä on erilainen suhde lapseen ja suhteiden erilaisuuksilla on eri merkityksiä lapsen sosiaalisen kehityksen kannalta. Isän osallisuus osoittautui olevan erityisen tärkeää lapsen itsetunnon rakentumiselle ja itsesäätelytaitojen kehittymiselle. Isän sensitiivisyys ja lämpö vaikutti lapsen sosiaalisen, emotionaalisen ja kognitiivisen kehitykseen positiivisesti. Isät, jotka olivat lämpimiä ja sensitiivisiä lapsiaan kohtaan, vastasivat myös paremmin lapsen tarpeisiin. Yllättävästi isän stressi ei suoranaisesti vaikuttanut lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Tämä vaikutti kuitenkin sillä tavoin, että se vähensi isän osallisuutta lapsen elämässä. Toisena yllättävänä asiana löytyi yhteys isän osallisuuteen leikkeihin työ-

päivinä, joka ennusti matalampaa kiintymyssuhdetta isän ja lapsen välillä. Koska vuorovaikutussuhde on aina vastavuoroinen, myös lapsen taidot ja persoonallisuuspiirteet vaikuttivat vuorovaikutussuhteen muodostumiseen ja laatuun. Kirjallisuuskatsausta tulee tarkastella siitä näkökulmasta, että katsauksen aineisto on seitsemän tutkimusta, joten kovin vahvoja yleistäyksiä ei voida tämän perusteella tehdä.

Isän merkitys oli osittain samanlainen tytöille ja pojille, mutta tutkimuksista ilmeni myös eroja. Isän lämmöllä vaikuttaa olevan vahva vaikutus tyttöjen sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehitykselle sekä itsenäistymiselle. Poikien osalla isän vaikutus näkyi itsesäätelytaitoihin ja aggressiivisuuteen. Molempien kohdalla isän osallisuus vaikutti psyykkiseen joustavuuteen ja empatiataitoihin. Isän osallisuuden määrällä vaikuttaa olevan yhteys isän omasta kokemuksesta omasta isäsuhteestaan. Tuloksista ilmeni, että isä-lapsisuhteen laatu kulkeutuu ylisukupolvisesti.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkijan eettiset ratkaisut ovat olennaisessa osassa tutkimusta tehtäessä. Tutkimuksen uskottavuus ja luotettavuus perustuu tutkijan noudattamiin tieteellisiin käytäntöihin. Suomen Akatemia on julkaissut tutkimuseettiset ohjeet, joissa määritetään hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvät toimintamallit. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 132.) Tutkimuksen tulee noudattaa yleisesti hyväksyttyjä tutkimuseettisiä periaatteita. Hyviä tieteellisiä käytäntöjä tulee noudattaa, jotta tutkimus on eettisesti hyvä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 23.)

Eettisyyttä on mietitty läpi opinnäytetyön prosessia alkaen aiheen valinnasta alkaen. Kirjallisuuskatsauksen aiheen valinnassa on pyritty ottamaan huomioon, miten opinnäytetyössä tuotetusta tiedosta on hyötyä. Kirjallisuuskatsaus isän merkityksestä lapsen sosiaaliselle kehitykselle on yhteiskunnallisesti ja tieteensisäisesti merkityksellistä, aihe kiinnostaa tutkijaa itseään ja aihe on sopiva tieteenalan opinnäytetyöksi. Hirsjärvi ym. (2013) mukaan muun muassa edellä mainitut asiat ovat hyvän aiheen kriteereitä. Kirjallisuuskatsauksen aineistohaussa on käytetty luotettavina pidettyjä tietokantoja sekä tiedonhaussa on noudatettu eettisiä periaatteita. Aineisto on ver-

taisarvioitu ja enimmillään 10 vuotta vanha. Aineistojen sisäänotto- ja poissulkukriteerit sisälsivät ehdon, että aineiston tulee olla vertaisarvioitu sekä julkaistu edellisen 10 vuoden sisällä. Nämä lisäävät kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta ja ajankohtaisuutta. Opinnäytetyössä on kuvattu tiedonhaun prosessi (kuvio 2), aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit (taulukko 2) ja kirjallisuuskatsaukseen valitut julkaisut (taulukko 3) selkeästi. Tutkimusprosessi on ollut läpinäkyvä ja eettisesti vahva. Kirjallisuuskatsaukseen valittua aineistoa ja muuta lähdekirjallisuutta on analysoitu ja hyödynnetty alkuperäisiä tekijöitä ja eettisiä periaatteita kunnioittaen. Lähdeviittaukset on tehty järjestelmällisesti ja tarkasti antaen alkuperäisille tekijöille heille kuuluva kunnia.

Opinnäytetyö on tehty yksin ja aineisto on valittu sekä analysoitu yksin. Kirjallisuuskatsauksesta ei ole aikaisempaa kokemusta. Nämä saattavat vaikuttaa luotettavuuteen. Tiedonhaku kohdistui kansainvälisiin tietokantoihin ja valittu aineisto on englanninkielinen. Tutkimuksia löytyy laajemmin englannin kielellä, mutta englanti ei ole kirjallisuuskatsauksen tekijän äidinkieli, mikä tulee huomioida kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta tarkastellessa. Analyysiin valitussa aineistossa tutkitut perheet sisälsivät vain heteropareja.

Lähteet

Biblarz, T & Stacey, J. 2010. How does the Gender of Parents Matter? *Journal of Marriage and Family*; Minneapolis Vol. 72, Iss. 1, (Feb 2010), 3-22.

Brown, G., Mangelsdorf, S., Shigeto, A. & Wong, M. 2018 Associations Between Father Involvement and Father–Child Attachment Security: Variations Based on Timing and Type of Involvement. *Journal of Family Psychology*. 2018, Vol. 32, No. 8, 1015–1024.

Ford, J., Nalbone, D., Watchler, J. & Sutton, P. 2008. Fatherhood: How Differentiation and Identity Status Affect Attachment to Children July 2008 *American Journal of Family Therapy* 36(4), 284-299.

Vilén, M., Hanse, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio, N. 2010. Julkaisussa Kohtaamisia lapsiperheissä - Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja, 10-60.

Hautamäki, A. 2002. Julkaisussa Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Vantaa: WSOY, 13-66.

Hautamäki, A. 2011. Julkaisussa Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Vantaa: WSOY, 29-70.

Henry, J., Julion, W., Bounds, D. & Sumo, J. 2019. Fatherhood Matters: An Integrative Review of Fatherhood Intervention Research. *The Journal of School Nursing* 2020, Vol. 36(1), 19-32.

Hermansen, S., Croninger, B. & Croninger, S. 2013. Exploring the role of modern day fatherhood. *Work* 50 (2015), 495–500.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. p. Hämeenlinna: Tammi.

Holmes, E. & Huston, A. 2010. Understanding positive father-child interaction: Children's, fathers', and mothers' contributions. *Fathering A Journal of Theory Research and Practice about Men as Fathers* 8(2), 203-225.

Tapio, N., Seppänen, P., Hyppönen, T., Janhunen, T., Prusila, L., Salo, S., Toivanen, R. & Vilén, M. 2010. Julkaisussa Kohtaamisia lapsiperheissä - Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja, 102-168.

Jessee, V. & Adamsons, K. 2018. Father Involvement and Father–Child Relationship Quality: An Intergenerational Perspective. PARENTING: SCIENCE AND PRACTICE, 18, 28–44.

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: WSOY.

Myllyviita, K. 2016. Tunne tunteesi. Helsinki: Duodecim.

Niela-Vilén, H. & Hamari, L. 2016. Julkaisussa Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. 2. p. Turku: Turun yliopisto, 23-34.

Pajulo, M. & Pyykkönen, N. 2011. Julkaisussa Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Vantaa: WSOY, 71-94.

Poikkeus, A-M. 2011. Julkaisussa Taaperosta taitavaksi toimijaksi - Itsesäätelytaitojen säätely ja tukeminen. Porvoo: Bookwell Oy, 86.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Viitattu 21.4.2020. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. p. Vantaa: Tammi.

Savolainen, M. 2008. Maailman ihanin tyttö – The Loveliest Girl in the World. Helsinki: Blink Entertainment Oy.

Suhonen, R., Axelin, A. & Stolt, M. 2016. Julkaisussa Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. 2. p. Turku: Turun yliopisto, 7-22.

Talvio, M. & Klemola, U. 2017. Toimiva vuorovaikutus. Juva: PS-Kustannus.

Torres, N., Verissimo, M., Monteiro, L. & Santos, A. J. 2014. Domains of father involvement, social competence and problem behavior in preschool children. *Journal of Family Studies* 20(3), 5237-5269.

Webster, L., Low, J., Siller, C. & Kist Hackett, R. 2013. Understanding the contribution of a father's warmth on his child's social skills. *Fathering A Journal of Theory Research and Practice about Men as Fathers* 11(1), 90-113.

Liitteet

Liite 1. Tietokantahaut

Tietokanta ja haku-sana(t)	Hakutu-loksia	Valittu ot-sikon ja asiasano-jen perus-teella	Päällekkäiset tulokset	Valittu tiivistelmän perusteella	Valittu analyysiin
Medline					
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social development OR social skills OR social growth”	41	3	1	0	0
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social skills”	12	2	2	0	0
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “father-child”	167	8	1	3	2
Cinahl					

“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social development OR social skills OR social growth”	40	2	1	1	0
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social skills”	20	1	1	0	0
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “father-child”	276	7	1	3	2
Eric					
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social development OR social skills OR social growth”	35	1	1	0	0
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social skills”	12	2	1	0	0

“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “father-child”	15	1	1	0	0
ProQuest					
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social development OR social skills OR social growth”	573 (154399)	7	1	4	2
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “social skills”	136 (71221)	2	1	1	0
“fatherhood OR fathers OR father OR dad OR dads” AND “father-child”	225 (2820)	2	0	0	0